

حسین حداد، کارشناس ادبیات فارسی، نویسنده و پژوهشگر و نیز از پایه‌گذاران «مرکز بررسی آثار» مجلات «رشد» بود. از این نویسنده کتاب‌های بسیاری به‌خصوص در حوزه کودک و نوجوان به یادگار مانده است اما آنچه چهره ادبی این نویسنده را متمایز می‌کرد، علاقه او به پژوهش بود که نهایتاً به نگارش مجموعه آموزشی - پژوهشی «زیر و بم داستان» انجامید. این اثر که پژوهش آن نزدیک به ده سال طول کشیده، شامل نظرات بیش از ۳۰۰ نویسنده خارجی و ایرانی درباره مراحل گوناگون داستان‌نویسی و ظرافت‌های آن است. از این رو می‌تواند برای پژوهشگران و اهالی ادبیات و داستان‌نویسان مفید باشد. حسین حداد در سال ۱۳۸۵ درگذشت. به‌همین دلیل، بنیاد ادبیات داستانی ویرایش آن را به محمد حنیف سپرد تا زحمات حداد به‌خوبی دیده شود.

در ابتدای مراسم رونمایی محمد حسینی، مدیرعامل بنیاد ادبیات داستانی ایرانیان، با گله از بی‌توجهی به فعالیت‌های پژوهشی گفت: «متأسفانه این روزها کسی حوصله انجام فعالیت‌های پژوهشی را ندارد. پژوهش‌های دانشگاهی هم وصله پینه‌ای شده‌اند اما در همین روزگار، حسین حداد تجربیات نزدیک به ۳۰۰ تن از نویسندگان را در یک دسته‌بندی منظم و به شکلی جذاب جمع‌آوری کرد. از این رو، این اثر می‌تواند برای علاقه‌مندی که در شهرستان‌های کشور هستند و به استادان زیادی هم دسترسی ندارند، بسیار مفید باشد.»

وی در ادامه گفت: «از دو سال قبل که در بنیاد ادبیات داستانی ایرانیان موظف به خدمت شدم، تصمیم داشتم چند کار را که از گذشته مانده بود، به سرانجام برسانم که یکی از آن‌ها اثر مرحوم حداد بود. ما اصرار داشتیم این اثر هرچه سریع‌تر به چاپ برسد. البته تأکید داشتیم که آن را با ویرایشی تازه به چاپ برسانیم تا زحمات مرحوم حداد هم بهتر دیده شود. از این رو، با دکتر محمد حنیف صحبت کردیم تا ویرایش آن را بر عهده بگیرد. او هم یک سال برای ویرایش اثر زحمت کشید تا فعالیت مرحوم حداد با ویراستاری خوب دیده شود.»

زندگی زیر پرچم حسین (ع)

منیژه شاعر، همسر مرحوم حسین حداد، در ادامه این مراسم در سخنانی کوتاه از همه کسانی که در چاپ کتاب زیر و بم داستان همکاری داشته‌اند، سپاسگزاری کرد. وی آن‌گاه این متن را قرائت کرد: «همسر همیشه

مجموعه «زیر و بم داستان» رونمایی شد

حداد قصه ناتمام

سمانه آزاد

اشاره

زیر و بم داستان عنوان مجموعه‌ای آموزشی - پژوهشی از مرحوم حسین حداد است. این مجموعه دربرگیرنده تجربه‌ها و توصیه‌های نویسندگان مطرح ایران و جهان درباره نکات ریز و درشت داستان‌نویسی و ظرافت‌های کاری داستان‌نویسان است. مرحوم حداد در این مجموعه موضوعاتی همچون ایده داستانی و طرح اولیه، شخصیت‌پردازی، گره‌افکنی و گره‌گشایی، زاویه دید، انتخاب نام داستان، آغاز و انجام داستان، بازبینی و بازنویسی، و... را مورد توجه قرار داده است.

چندی پیش مراسم رونمایی از این مجموعه ارزشمند با همت «حوزه هنری» و «بنیاد ادبیات داستان ایرانیان» با حضور خانواده وی، محسن مؤمنی شریف، رئیس حوزه هنری، محمد حسینی، مدیرعامل بنیاد ادبیات داستانی و نویسندگان برگزار شد. گرچه عمر حسین حداد کوتاه بود و او نتوانست در این مراسم حضور داشته باشد و نتیجه زحمات چندین ساله خود را ببیند اما چه باک که «مرد نکونام نمیرد هرگز».

در یادم، هفت سال پیش درست در چنین روزهایی بیماری میهمان ناخوانده وجود آسمانیات گشت و شما چه صورانه در کنار این میهمان زندگی کردی. پوشه کارهایت را به بیمارستان منتقل کردی و مصمم و پرامید و منظم، کارهایت را انجام دادی. یاد هست دکترها از آن همه نظم متعجب شده بودند و شغل شما را پرسیده بودند؟

چه زیبا زندگی کردی و چه زیباتر سه ماه آخر را؟! دو هفته قبل از چاپ کتابت، که دیگر به آرزویی برای ما مبدل شده بود، خبر دادی و گفתי کتابم در حال چاپ است. ابتدا فکر کردیم در برزخ، تشکیلات انتشار کتاب راه انداخته‌ای و کتاب چاپ می‌کنی اما دو هفته بعد فهمیدیم واقعاً کتابت دارد چاپ می‌شود.

در دنیا چه زیبا داستان زندگی‌ات را با به‌کارگیری تجربه‌ها و کمک‌های اهل بیت (سلام‌الله‌علیهم) و با دستان پرتوانت نوشتی. زیر پرچم حسین(ع) زندگی کردی و چونان سرورت، **ابا عبدالله(ع)**، لب تشنه و در ایام اربعین حسینی به برزخ متولد شدی. امیدوارم مقامت در زندگی ابدی عالی و متعالی باشد.

آخرین کلام اینکه به دعای شما سخت محتاجم تا تک گل زندگی‌مان، مثل خودت ولایتی تربیت شود. خدایا، تو را سپاس به‌خاطر نعمتی که به ما عطا کرده بودی و سپس از حکمتی که با فراخواندن او بر ما روا داشتی.»

حداد، قصه ناتمام بود

رضا امیرخانی، نویسنده آثاری همچون «من او»، از جمله کسانی بود که در این مراسم به بیان خاطره‌های از دوران دوستی با حسین حداد پرداخت. وی گفت: «قسمتی از بهترین دوران زندگی‌ام در کنار حسین حداد گذراندم. فکر می‌کنم مرحوم حداد قصه ناتمام است. یعنی نمی‌توانیم از کتاب‌های ایشان، همه مرحوم حداد را پیدا کنیم. فکر می‌کنم قسمت‌های فراوانی از زندگی او برای بسیاری از ما خارج از کتاب‌هایش نقل شد و ماند. من می‌خواهم به جای کتاب، درباره صاحب آن صحبت کنم؛ چون بهترین وسیله برای شناخت افراد، آن چیزی است که از کتاب صادر می‌شود. شاید از همین کتاب است که می‌توانیم به قسمت‌هایی از وجوه مرحوم حداد پی ببریم. در نزدیک به هزار صفحه این کتاب، ذره‌ای توهین و بی‌احترامی به هیچ‌یک از شخصیت‌های ادبی نمی‌بینید؛ در حالی که کتاب در بعضی قسمت‌ها، کار سخت ارزیابی و ارزشیابی نویسنده‌ها را بر عهده گرفته است و این نشان از شخصیت حداد دارد.»

این نویسنده در ادامه به جریان اطلاع از بیماری مرحوم حداد اشاره کرد و گفت: «من و آقای مؤمنی اولین کسانی بودیم که متوجه بیماری ایشان شدیم. یک روز بعد از ظهر در دفتر ادبیات حوزه هنری بودیم که آقای حداد با برگه آزمایشی در دست از راه رسید و گفت که در این برگه از بیماری سختی نام برده شده است. او حتی با روحیه محققانه‌ای که داشت، درباره بیماری مطالعه و از جزئیات آن مطلع شده بود. آقای مؤمنی با خوش‌بینی همیشگی‌اش فضای آن دیدار را عوض کرد؛ به طوری که من هم تصور کردم شاید واقعاً بیماری جدی نباشد. اما در لحظات آخر جلسه، مرحوم حداد نگاهی به من کرد و با آن نگاه بود که من متوجه شدم، او با یقینی‌ترین موضوع زندگی‌اش،

یعنی مرگ به صورت خودآگاه روبه‌رو شده است.» امیرخانی افزود: «پس از آن هر بار که به دیدن مرحوم حداد می‌رفتم، متوجه می‌شدم آرامش او بیشتر می‌شود و در عین حال، در روزهای آخر جزئیاتی برایش اهمیت پیدا می‌کرد. روز آخری که او را دیدم به مطلبی اشاره کرد که از نظر من بسیار جزئی بود؛ مطلبی که شاید ما روزی هزار بار آن را انجام می‌دهیم و حتی احساس نمی‌کنیم که حق الناسی در آن نهفته باشد. ایشان دست مرا گرفت و گفت: من حق الناسی را ضایع کرده‌ام. دوست دارم به صاحبان حق اطلاع دهید که این قصور از طرف من انجام شده است و واقعاً هم آنچه مرحوم حداد گفت قصور بود و تقصیر نبود. امروز که سال‌ها از آن روز گذشته، احساس می‌کنم برای امثال من لازم است که نسبت به جزئیات ساده کارهایمان هوشیار باشیم.»

اثری برای همه نویسندگان جوان

در این مراسم **محسن مؤمنی شریف**، رئیس حوزه هنری، در سخنانی با اشاره به هفتمین سالروز درگذشت حسین حداد گفت: «هفت سال پیش در چنین روزهایی همه ما ایام سختی را با آقای حداد می‌گذرانیدیم و صدای پای حادثه‌ای را که به زودی اتفاق می‌افتاد، می‌شنیدیم.»

رئیس حوزه هنری با اشاره به فعالیت‌های حسین حداد گفت: «حداد وظیفه خود را خوب تشخیص داده بود. او تا پایان عمر در حوزه ادبیات کار کرد. مرحوم حداد می‌توانست مانند بسیاری دیگر نویسنده شود اما معتقد بود که باید به بزرگان ادبیاتمان نیز توجه کنیم. از این رو فعالیت‌ها و کتاب‌هایش در همین راستا بودند. نخستین کتاب او «گل‌چهر» نام داشت که در آن مصاحبه‌هایی با **مصطفی رحماندوست**، **محمد رضا سرشار** و **فریدون عموزاده خلیلی** انجام داده بود. پس از آن، تصمیم گرفت کتاب‌های جنگ را شناسایی کند. به همین دلیل کتاب‌شناسی جنگ در حوزه کودک و نوجوان را در مدت کوتاهی به انجام رساند. حداد حق بزرگی به گردن ادبیات انقلاب و پیش‌کسوتان دارد. حق حداد در زمان حیات او ادا نشد؛ زیرا اجل به وی مهلت نداد اما امیدوارم بعد از فوتش ما حق او را از یاد نبریم.»

مؤمنی شریف از مجموعه زیر و بم داستان، با عنوان اثری یاد کرد که همه نویسندگان نیازمند مراجعه به آن هستند و گفت: «به نظر من هر چه یک نویسنده درباره فن داستان‌نویسی به آن نیاز دارد، در این کتاب هست. هر نکته‌ای که نویسندگان برای نگارش به آن نیاز داشته باشند، در این کتاب آمده است. مرحوم حداد نزدیک به ده سال برای نگارش این مجموعه زحمت کشیده و تجربیات نزدیک به ۳۰۰ تن از نویسندگان داخلی و خارجی را در آن گردآوری کرده است. این تجارب جنبه‌های گوناگون نویسندگی را شامل می‌شوند. نکته جالب این است که نویسندگان نظرات مختلفی دارند. این نشان می‌دهد که نظرات آن‌ها وحی منزل نیست و همین باعث می‌شود که نویسندگان جوان با اعتماد به نفس بنویسند، مقهور اسامی بزرگ نشوند و آنچه را برای داستان خود مصلحت می‌دانند، انجام دهند.»

● **روحش شاد!**